

שימוש בממצאי מחקר במערכת לרווחת הילד והמשפחה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

יואה שורק

יואב לפ

המחקר בוצע ביוזמת האגף הבכיר למחקר, תכנון והכשרה (מתו"ה)
במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ומומן בסיועו

משרד העבודה הרווחה
והשירותים החברתיים
חוסן חברתי לישראל



האגף הבכיר למחקר, תכנון והכשרה (מתו"ה)

מאירס-ג'וינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
מאירס-ג'וינט-ברוקדייל



מרכז אנגלברג לילדים ולנוער

עריכת לשון: רויטל אביב מתוק
עיצוב גרפי: ענת פרקו-טולדנו, אפרת ספיקר

מכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל
מרכז אנגלברג לילדים ולנוער
ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

דואר אלקטרוני: brook@jdc.org | כתובת האינטרנט: brookdale.jdc.org.il

1.

מבוא

רקע

בישראל עורכים מדי שנה גופי מחקר שונים, מחקרים יישומיים שנועדו לסייע בתהליכים של קבלת החלטות וקידום מדיניות. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: משרד הרווחה) מייחס חשיבות רבה לשימוש בממצאי מחקר בתהליכי העבודה, והוא יוזם ביצוע מחקרים על סוגיות שעומדות במרכז פעילותו. המחקרים שהמשרד יוזם ומלווה נועדו לשפר את דרכי העבודה, לקדם את האפקטיביות של מערכת השירותים ולשפר את תהליכי קבלת ההחלטות המקצועיות והניהוליות בדרגי המשרד השונים. מלבד מחקרים אלה, אותם המשרד יוזם, נערכים מחקרים אחרים שהמשרד לא יוזם, אך רבים מהם נעשים בתיאום עימו ובאישורו. מחקרים אלה מבוצעים בעיקר על ידי סטודנטים לתארים מתקדמים ועל ידי אנשי סגל במוסדות אקדמיים.

חוברת זו מכילה את תמצית המחקר "שימוש בממצאי מחקר במערכת לרווחת הילד והמשפחה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים".

מטרת המחקר

הנושא של שימוש אפקטיבי ומיטבי במידע ובמצאי מחקרים על ידי מקבלי החלטות ואנשי מקצוע במערכת הרווחה בישראל זוכה לעניין רב באגף למחקר, תכנון והכשרה במשרד הרווחה. משום כך, פנה משרד הרווחה למכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל בבקשה לערוך מחקר איכותני שיבחן לעומק היבטים מרכזיים של השימוש בממצאי מחקר על ידי קובעי מדיניות ומקבלי החלטות במשרד. נקבע כי המחקר יתמקד במערכת השירותים לילדים ולנוער בסיכון ולבני משפחותיהם. המחקר נועד לנסח המלצות וכיווני פעולה, שיוכלו לסייע לאגף למחקר, להגביר ולייעל את השימוש בממצאי מחקר במשרד הרווחה מחד, ולחוקרים באשר הם לטייב את עבודת המחקר ולקדם את היתכנות השימוש בהם מאידך. שאלות המחקר המרכזיות היו:

1. כיצד משתמשים קובעי מדיניות מדרגים שונים בממצאי מחקרים (סוגי השימוש), וכיצד מסייע השימוש בממצאי המחקרים בתהליכים של פיתוח מדיניות?
2. מהם הגורמים המקדמים והגורמים המעכבים שימוש בממצאי מחקרים?
3. כיצד ניתן לשפר את השימוש בממצאי מחקרים?

שיטת המחקר

המחקר התבסס על ראיונות עומק חצי מובנים עם 18 אנשי מטה במשרד הרווחה אשר עוסקים בהתוויית מדיניות, בפיקוח על שירותים לילדים, לנוער ולמשפחות ובהפעלתם ברמה הארצית. הראיונות בוצעו בין אוגוסט 2018 לדצמבר 2018. בין היתר, עסקו הראיונות בנושאים שלהלן:

- מידת השימוש ואופני השימוש של המרואיינים במחקרים ככלי עזר בעבודתם
 - טיב הקשר עם החוקרים במחקרים מוזמנים והשפעתו על מידת השימוש בממצאים
 - דוגמאות לשימוש מוצלח בממצאי מחקרים מוזמנים ודוגמאות לשימוש לא-מוצלח בממצאי מחקרים כאלה
 - הגורמים שמסייעים לשימוש מועיל בממצאי מחקרים והגורמים המעכבים שימוש שכזה
 - דרכים לשיפור הפקת התועלת ממחקרים
- לבסוף, נערך ניתוח תוכן של כל הראיונות, במטרה לאתר תמות מרכזיות.

2.

תובנות מן הספרות
המקצועית על
שימוש בממצאי
מחקרים

ארבעה דפוסים עיקריים של שימוש במצאי מחקרים:

- שימוש קונספטואלי - המחקר תורם לקובעי המדיניות בצבירת מידע במגוון נושאים ובצרכים כלליים של תהליכי פיתוח מדיניות (Weiss, 1977). שימוש קונספטואלי הוא לרוב מתמשך, אך נפוץ במיוחד בשלב שלפני פיתוח המדיניות, שבו קובעי המדיניות עוסקים בהעלאת נושאים או סוגיות מסוימות על סדר היום הציבורי (Nutley, Waltor, & Davis, 2007).
- שימוש אינסטרומנטלי - שימוש מסוג זה רווח במיוחד בשלבים הראשונים של פיתוח מדיניות, לאחר שהוגדרה בעיה והתקבלה החלטה להתמודד איתה. במצב זה, המחקר מסייע לקובעי המדיניות ללמוד על היקף הבעיה ועל אסטרטגיות פעולה שנמצאו מועילות. נוסף לכך, שימוש אינסטרומנטלי במחקר מסייע לתמיכה בקבלת החלטות על הפעלת תוכניות ספציפיות, על המשך הפעלה של תוכנית קיימת או על הפסקה של הפעלתה (Nutley et al., 2007). בספרות המקצועית מודגש כי יש צורך בחיזוק השימוש במחקרים לצורך מעקב אחר הטמעת המדיניות והשפעותיה לאורך זמן (Asen et al., 2012).
- שימוש טקטי - ממצאי המחקר משמשים את קובעי המדיניות לחיזוק עמדותיהם או מטרתיהם הפוליטיות (Maciolek, 2015). שימוש טקטי (או "פוליטי") נפוץ במיוחד בשלבים של קביעת מדיניות וחקיקה בסוגיות טעונות שבנוגע להן ישנן דעות שונות המיוצגות על ידי בעלי אינטרסים שונים. השימוש במידע נעשה כחלק מן התהליך הפוליטי-בירוקרטי, כדי לסייע לקובעי המדיניות לשכנע בעלי ברית ומתנגדים - ולא דווקא כחלק מתהליך למידה לשם פתרון בעיות (Weiss, 1977; McDonnell & Weatherford, 2013). יתרה מזאת, בשימוש מסוג זה, קובעי המדיניות נוטים להישען על מחקרים באשר הם, ללא הבחנה בין מחקרים על פי מהימנות המחקר, מקורות המידע והמתודולוגיה שבה נעשה שימוש (Asen et al., 2012).
- שימוש כפוי - קובעי המדיניות משתמשים במחקר כדי למלא אחר דרישה חיצונית כלשהי (Maciolek, 2015).

שבעה גורמים עיקריים שמגבירים את הסיכוי לשימוש בממצאי מחקרים:

- הרלוונטיות של המחקר - השימוש במחקר רווח יותר ככל שהוא נתפס על ידי מקבלי ההחלטות כרלוונטי לסוגיות שהם מתמודדים עימן (Nelson, Leffler, & Hansen, 2009; Palinkas et al., 2011).
- עיתוי עריכת המחקר - השימוש בממצאי מחקר רווח יותר ככל שהמחקר נערך בעיתוי המתאים. כלומר, ככל שהסוגיות שהמחקר בוחן נמצאות בעדיפות גבוהה יותר להתמודדות איתן (Brownson, Royer, Ewing, & McBride, 2006), וככל שצפוי יותר שינוי במדיניות בעקבות המידע המתקבל מן המחקר (Oh & Rich, 1996; Shulha & Cousins, 1997).
- מכוונות לפעולה - השימוש בממצאי מחקר רווח יותר ככל שהממצאים והתובנות העולים מן המחקר מוצגים באופן שמכוון יותר לפעולה, כלומר ככל שניתן לגזור מממצאי המחקר בקלות רבה יותר דרכי פעולה, נוהלי עבודה ותדריכים מפורטים (Bogenschneider, Little, & Johnson., 2013; Goertz, Barnes, Massell, Fink, & Francis, 2013).
- מידת האמון הניתן בחוקרים - השימוש בממצאי מחקר רווח יותר ככל שניתן יותר אמון בחוקרים (Asen & Gurke, 2014). כלומר, ככל שמערכת היחסים בין קובעי המדיניות לבין החוקרים מבוססת יותר על אמון, כך ישנה נכונות גבוהה יותר להעברת מידע הדדית, וכך ההשפעה שיש לחוקרים ולמקבלי החלטות זה על זה היא משמעותית יותר (Bogenschneider & Corbett, 2010).
- מידת המעורבות של קובעי המדיניות בתהליך עריכת המחקר - השימוש בממצאי מחקר רווח יותר ככל שקובעי המדיניות מעורבים יותר בתהליך עריכת המחקר. נמצא כי דרך מועילה להגברת המעורבות של מקבלי ההחלטות בעריכת המחקר היא הבניית פורומים משותפים שבהם מתקיימים דיונים רפלקטיביים (Oh & Rich, 1996; Shulha & Cousins, 1997; Nutley et al., 2007).
- התועלת של המידע לאינטרסים בירוקרטיים ופוליטיים - לעיתים השימוש בממצאי מחקר רווח יותר ככל שמידת התועלת שלהם לאינטרסים בירוקרטיים ופוליטיים רבה יותר (Rich, 1997; McDonnel & Weatherford, 2013).
- שימוש בהתערבויות התנהגותיות להגברת השימוש המושכל בממצאי מחקר - בשנים האחרונות, גברה המודעות לכך שלעיתים שימוש מועט בממצאי מחקר בתהליכי

קביעת מדיניות וקבלת החלטות נובע מהטיות קוגניטיביות של קובעי מדיניות שונים עולה כי שימוש בהתערבויות התנהגותיות וב"נאדג'ים" עשוי לסייע בצמצום הטיות אלה ובהגברת השימוש המושכל בממצאי מחקר בתהליכים של קביעת מדיניות. למשל, מחקרים הראו כי לעיתים אופן מסגור הממצאים (framing) גורם להטיה בתפיסה של משמעותם, ומשפיע על היעדר השימוש בהם, וכי שימוש באסטרטגיות מסגור שונות להצגתם עשוי לסייע בהגברת השימוש בהם (ראו למשל: (Dewulf & Bouwen, 2012).

1 "נאדג'" הוא התערבות התנהגותית שמשמשת בארכיטקטורת בחירות אשר משנה באופן צפוי את בחירתו של מקבל ההחלטה, מבלי להגביל אותו ומבלי לספק לו תמריץ חומרי משמעותי (ת'אלר וסונסטיין, 2008).

3.

מתצאים

שימוש בממצאי מחקרים שהוזמנו על ידי משרד הרווחה

כל המרואיינים ממטה משרד הרווחה מייחסים חשיבות רבה לשימוש בממצאי מחקרים לשם טיוב עבודתו של המשרד ומדיניותו.



הנתונים ועיבודי הנתונים זה הבסיס למידה... זה הבסיס לכל
העבודה שלנו...”



הקפדנו לעשות מחקרים כמה שאפשר, לאורך השנים... המשאב
העיקרי שעמד לרשותנו היה תקציב, ופחות כוח אדם - תקציב
לקניית שירותים. היתה ירידה ממדיניות רווחה, במובן של שנות
ה-80, להרבה מאוד הפרטות והפרטות חלקיות. זה שם אותנו
במקום שחייב אותנו לבדוק את עצמנו ואת השירותים שאנחנו
קונים, שירותים שלא בתפעול ישיר של המשרד. כמעט כל
שירות שהוצאנו למיקור חוץ, הקפדנו שיהיה עליו מחקר, וגם על
מה שתפעלנו בעצמנו.”

את המחקרים שבהם משתמשים ניתן לסווג בהתאם לשלב פיתוח המדיניות

שלב פיתוח מדיניות	סוגי המחקר הנפוצים
לפני פיתוח מדיניות	<ul style="list-style-type: none">סקרי צרכים של אוכלוסיות רחבותבחינת מצבי סיכון
בתהליך פיתוח מדיניות	<ul style="list-style-type: none">סקירת מדיניות ומאפייני פרקטיקה בעולםמחקרי הערכה מעצבים לתכניות נסיוניות
בחינת מדיניות קיימת	<ul style="list-style-type: none">מחקרי הערכה מסכמיםבדיקת יישום והשפעה בהיקף ארצי

מטרות שלשמן משתמשים בממצאי מחקרים

- עיצוב השירותים ופיתוח מערכת השירותים
- ניסוח "מהודק" יותר של המדיניות
- שכנוע של מקבלי החלטות במשרד הרווחה, במשרד האוצר או בכנסת
- גיוס שיתוף הפעולה של מפעילי התוכניות בהטמעת מדיניות ארצית
- סיוע בגיבוש החלטות נקודתיות

גורמים המקדמים שימוש בממצאי מחקרים

- א. נושא מחקר רלוונטי ובעל פוטנציאל לחידוש משמעותי
- ב. שימוש במתודולוגיה תקפה ומהימנה
- ג. אמון בחוקרים וקשר טוב ומתמשך עימם



יש יחסי אמון וקשרי עבודה מאוד קרובים שנוצרו בינינו לבין החוקרים. כשבא איש מחקר מהאקדמיה, אני אף פעם לא יודעת אם הם לטובתנו או לרעתנו ואף פעם לא יודעת איך ישתמשו בתוצאות ומה יעשו איתן. ואיתם [חוקרים מגוף מחקר מסויים] אני יודעת שגם אם המחקר מבקר ומראה תמונה לא טובה, תמיד זה יהיה ממקום של לקדם את מערכת השירותים ולעזור לנו לפתח אותה, ולקחת אחריות על הממצאים, ולחשוב על דרכים אפשריות לפתרונות."

- ד. הצגת ממצאים נגישה וברורה
- תמצות העיסוק במתודולוגיה והתרכזות בממצאים.
 - הצגת ממצאים באופן בהיר, עקבי ושאינו מתבסס על עגה מקצועית של חוקרים.
 - שימוש בהמחשה חזותית.
 - הגשת הממצאים בפורמטים נוספים כמו מאמרים אקדמיים או "דוחצגת".*

ה. הפרדה ברורה בין נתונים לפרשנות והתייחסות למגבלות המחקר

ו. פרשנות מחקרית רלוונטית, תוך עיגונה בתמונת מציאות רחבה

”

הייתי מצפה שהחוקרים יביאו בהמלצות... ראייה רחבה. דברים שמתחברים גם לעבודות אחרות שנעשות במקביל. שתהיה הסתכלות מערכתית וכוללת יותר, לעשות חיבורים והקשרים. אז יכולה להיות תרומה ייחודית.”

ז. מציאת האיזון הראוי בין פירוט והרחבה לבין תמצות והתמקדות בעיקר

ח. ניסוח מסקנות והמלצות ברורות ושימות

”

קקובע מדיניות, אני רוצה שיגידו לי ש'הצלחתי כאן, כי...' או 'שלא הצלחתי כאן, כי...' - לסמן לי אלמנטים [ברורים]... המלצות יותר נחרצות, בניית מודל, הצעות לדרכי פעולה... מחקר בלי המלצות הוא חסר ערך... היתרון בכך שגוף המחקר הוא חיצוני למשרד זה שהוא אובייקטיבי, שהוא יכול להיות נשכני...”

* "דוחצגת" הוא כינוי במשרד הרווחה למצגת מורחבת הכוללת הסברים על הממצאים המרכזיים והחשובים ביותר המוצגים בה. פורמט זה הוא קצר יותר ולרוב עשיר יותר בהמחשה חזותית.

גורמים המעכבים שימוש בממצאי מחקרים

- א. חשיפה מועטה לממצאי מחקרים, הן של קובעי המדיניות והן של אנשי השטח
- ב. פער זמנים בין תהליכי קביעת המדיניות לבין תהליכי עריכת המחקר
- ג. תרבות ארגונית שאינה מעודדת את יישום המלצות המחקר

יש אנשים שזה לא עובד עליהם. אתה שומע את הממצאים, וזה חד וחלק, אבל מאחוריך עומד עוד עם שלם של קובעי מדיניות, וצריך לרתום אותם לעשיית שינוי. כאן צריך לשכנע את קובעי המדיניות ואת אנשי השדה שיממשו את המדיניות...”

- ד. היעדר תקציב ליישום ההמלצות
- יש מסקנות שהן תוכניות ותפיסות, אבל רבות גם מצריכות כסף. לא תמיד יש משאבים לענות על כל מה שהמחקר אמר...”

- ה. נטייה של קובעי מדיניות להתעלם ממחקרים שסותרים את האג'נדה שלהם
- במקום שהמחקר יסייע לקידום מדיניות, לעיתים המחקר שנבחר לקידום מדיניות הוא זה ש'מתאים' לקובעי המדיניות...”

גורמים המעכבים ביצוע מחקרים

- א. היעדר משאבים כספיים מספקים למחקר
- תקציבים. כסף. התקציב למחקר מוקצה מתוך תקציב התוכנית. האוצר לא מקצה תקציב נפרד למחקר. על סמך ניסיון, אנחנו מקצים מראש תקציב למחקר [מתוך תקציב התוכנית]...”

- ב. חשש מביצוע מחקרים שעשויים לחשוף כשלים של שירותי המשרד

המלצות המרואיינים לדרכי פעולה לקידום השימוש בממצאי מחקרים מוזמנים

- ★ הכשרת קובעי מדיניות לעבודה עם חוקרים ולמידה ממחקרים
- ★ הרחבת הקצאת המשאבים ומינוי איש/אשת מחקר בתוך השירותים
- ★ ייסוד מנגנוני יישום מסודרים של המלצות מחקר בתוך המשרד
 - הוספת "נספח יישום" לדוח המחקר שיפרט את התוכנית ליישום המלצות המחקר
 - הקמת מנגנון במשרד הרווחה לבחינת יישום ההמלצות בפועל
 - מינוי בעל תפקיד באגף המחקר שיהיה ממונה על תהליכי מעקב ובקרה אלה ויוכל להקדיש להם את מיטב זמנו ומרצו
- ★ פיתוח אחריות החוקרים לבחינת השימוש בממצאי המחקר ולעידודו
- ★ הבניית הגדרות משותפות לשירותים ולאגפים במשרד לצורך תכנון משותף, יצירת תשתית מחקרית משותפת ויצירת כלי מדידה משותפים

שימוש בממצאי מחקרים שלא הוזמנו על ידי משרד הרווחה

לצד המחקרים שמשרד הרווחה יוזם ומזמין, נערכים מחקרים נוספים הנוגעים לתחומי פעילותו של המשרד ולשירותים שהוא מספק. לביצוע מחקרים אלה דרוש על פי רוב אישור מן השירותים הרלוונטיים במשרד ומן האגף הבכיר למחקר, תכנון והכשרה. את המחקרים עורכים בעיקר סטודנטים לתואר שני או שלישי, שחלקם הם גם אנשי מקצוע באגפי המשרד עצמו או בגופים המספקים שירותי רווחה וכפופים לו מקצועית, אך גם חוקרים שהם אנשי סגל במוסדות אקדמיים.

יש קושי להשתמש בממצאי מחקרים שלא הוזמנו על ידי המשרד

השימוש המועט יותר בממצאי מחקרים מסוג זה נובע מכך שהם מתאפיינים ביותר גורמים החוסמים שימוש במחקר, כפי שאלה תוארו על ידי המרואיינים ובספרות, ובהם: נגישותם הפחותה לקובעי המדיניות, נושאי המחקרים שלעיתים אינם רלוונטיים דיים לעבודת המשרד, דרכי הצגת המידע המפורטות והמסורבלות מדי והיעדר קשר אישי/שוטף עם החוקרים.



“אנחנו פחות משתמשים במחקרים חיצוניים שאישרנו. לא תמיד יש מעקב, וגם לא תמיד אנחנו מקבלים את המחקרים. אעז לומר שרובם לא הגיעו אלינו. זה פספוס עצום, כי יכול להיות שיש דברים [משמעותיים בתוכם]; יכול להיות שיש בהם תשובות לשאלות.”

כשמדובר במחקרים שנעשו ללא כל קשר עם המשרד, אבל רלוונטיים לעבודתו, הקושי במעקב אחר ביצועם רב עוד יותר. זאת, משום שללא משאבים ייעודיים למעקב, ישנו קושי משמעותי לדעת על עצם קיומם; שלא לדבר על השקעת זמן ומאמץ בליקוט דוחות המחקר והפרסומים האקדמיים ובהפקת המידע מהם.

המלצות המרואיינים לדרכי פעולה לקידום השימוש במצאי מחקרים שלא הוזמנו על ידי המשרד

- ★ גיבוש מדיניות יעילה לאישור מחקרים חיצוניים אשר מתייחסים לשירותים ולבסיסי נתונים של המשרד, הן לצורך הרחבת הידע הקיים, והן כחלק ממחויבות המשרד לסייע לתלמידי מחקר להתמקצע בתחומי עיסוקו של המשרד.
- ★ עידוד עריכת מחקרים בנושאים שלא נחקרו די הצורך ובגישות חדשות

4.

המלצות זכיזוני פעולה

1. המלצות וכיווני פעולה עבור חוקרים

כדי להגביר את היתכנות השימוש בממצאי מחקרים רצוי שהחוקרים יקפידו על:

- ★ רלוונטיות המחקר מבחינת הנושא שלו ועיתוי עריכתו. במילים אחרות, רצוי לבחור בנושאי מחקר שנמצאים על סדר היום הציבורי ועל זה של המשרד
- ★ שימוש במתודולוגיה המתאימה לסוגיות הנבחנות, תקפה ומהימנה
- ★ רכישת אמונם של קובעי המדיניות וניהול קשר שוטף ואיכותי איתם במהלך המחקר, ואף לאורך זמן, במהלך עריכת סדרת מחקרים
- ★ הצגה מיטבית של המחקר תוך הקפדה על ההיבטים שלהלן:
 - הצגת ממצאים עקבית, בהירה ופשוטה, שאינה מבוססת על עגה מקצועית
 - שימוש בהמחשה חזותית
 - תמצות של העיסוק במתודולוגיה והתרכזות בממצאים
 - הפרדה ברורה בין נתונים לפרשנות
 - פרשנות מחקרית רלוונטית, תוך עיגונה בתמונת מציאות רחבה
 - איזון ראוי בין פירוט והרחבה לבין תמצות והתמקדות בעיקר
 - שימוש בפורמטים מגוונים להצגת הממצאים כמו מאמרים אקדמיים או "דוחצגת" (הצגת עיקרי מחקר וממצאיו בפורמט של מצגת)
- ★ מתן המלצות ברורות ושימוש
- ★ הפצת הממצאים לקהל יעד רחב ומגוון יותר מאשר קובעי המדיניות מזמיני המחקר
- ★ העמקת מומחיותם במדעי ההתנהגות, ובחינת דרכים להשתמש בהתערבויות התנהגותיות וב"נאדג'ים" שעשויים למנוע הטיות קוגניטיביות ולהגביר את השימוש המושכל בממצאי המחקר, כגון שימוש באסטרטגיות למסגור מחדש של הממצאים (framing)

2. המלצות וכיווני פעולה עבור משרד הרווחה

כדי לייעל את השימוש בממצאי מחקרים מוזמנים, מומלץ למשרד הרווחה לנקוט בפעולות שלהלן:

- ★ התאמת עיתוי עריכתם של מחקרים מוזמנים ליכולתו של המשרד להשקיע בתהליכי פיתוח מדיניות, בשיפור מדיניות או בבחינה מחדש של מדיניות.
- ★ מינוי איש/אשת מחקר בתוך השירותים, ולכל הפחות בשירותים גדולים. תפקידו יכול לייזם מחקרים הרלוונטיים לעבודת השירות, הנגשת ממצאי מחקרים מוזמנים וכאלה שקיבלו אישור לקובעי המדיניות בשירות ובשירותים מקבילים שעשויים להיתרם ממנו ועידודם לפעול בהתאם להמלצות ולכיווני הפעולה.
- ★ הכשרת קובעי המדיניות לעבודה עם חוקרים ולהיעזרות במחקרים, הן מחקרים שהמשרד הזמין והן מחקרים שהמשרד אישר.
- ★ הכשרת המפקחים הארציים על השירותים לתיווך ממצאי המחקרים הרלוונטיים לאנשי המקצוע מפעילי השירותים בשטח, והוספת רכיב זה להגדרת תפקידם.
- ★ בחינת האפשרות לחזק את התוקף של ממצאי מחקרים מוזמנים באמצעות תהליך של בקרת עמיתים (peer review) על דוחות המחקר, בדומה לתהליך שעוברים מאמרים המתפרסמים בכתבי עת מדעיים. עם זאת, יש לשקול גם את השפעתה של בקרה זו על משך הזמן שיחלוף עד לפרסום המחקר.
- ★ מינוי איש מקצוע במשרד, שיתמקד בקידום השימוש בממצאי מחקרים שהמשרד הזמין או אישר. תפקידו יהיה לעקוב אחר השימוש בממצאי המחקרים השונים, בטווח הקצר ובטווח הארוך, תוך שימת לב למטרות המסוימות שלשמן נעשה השימוש בממצאי המחקר, ולפעול לשימוש בממצאים גם למטרות נוספות. נוסף לכך, הוא יכנס את הגורמים הרלוונטיים ויניע תהליכים לקידום היישום של כיווני הפעולה, תוך מיפוי החסמים ותכנון הדרכים להתגברות עליהם.
- ★ הקצאה מראש של תקציב ייעודי ליישום ההמלצות וכיווני הפעולה של מחקרים מוזמנים, נוסף לתקציב המיועד לביצוע המחקר עצמו.

כדי להגביר את השימוש בממצאי מחקרים שהמשרד אישר (ולא הזמין), מומלץ גם:

- ★ לעודד עריכת מחקרים בנושאים שלא נחקרו די הצורך ובגישות חדשות, למשל באמצעות הענקת מלגות מחקר.
- ★ לגבש מדיניות יעילה לאישור מחקרים חיצוניים אשר מתייחסים לשירותים ולבסיסי נתונים של המשרד. זאת, לצורך מציאת איזון הולם בין הרצון להרחיב את הידע הקיים לבין הקטנת העומס הכרוך בתהליכי אישור המחקרים והמעקב אחריהם.
- ★ להקצות משאבים להנגשת ממצאי מחקרים שהמשרד אישר לקובעי המדיניות, כלומר להצגתם בצורה בהירה ועקבית המתאפיינת במכוונות לפעולה ולחשיפתם לקובעי המדיניות הרלוונטיים.

- Asen R., Gurke D. (2014). The research on education, deliberation, and decision-making (REDD) project. In: K, Finnigan, & A, Daly (Eds), *Using research evidence in education. Policy implications of research in education*, vol 2. (pp. 53-68).
- Bogenschneider, K., Little, O. M., & Johnson, K. (2013). Policymakers' use of social science research: Looking within and across policy actors. *Journal of Marriage and Family*, 75(2), 263-275.
- Brownson, R. C., Royer, C., Ewing, R., & McBride, T. D. (2006). Researchers and policymakers: Travelers in parallel universes. *American Journal of Preventive Medicine* 30(2), 164-172.
- Goertz, M. E., Barnes, C., Massell, D., Fink, R., & Francis, A. T. (2013). *State Education Agencies' Acquisition and Use of Research Knowledge in School Improvement Strategies*. CPRE Research Report# RR-77. Consortium for Policy Research in Education.
- Maciolek, S. (2015). *Use of Research Evidence: Social Services Portfolio*. New York: William T. Grant Foundation.
- McDonnell, L. M. & Weatherford, M. S. (2013). Evidence use and the common core state standards movement: From problem definition to policy adoption. *American Journal of Education* 120(1), 1-25.
- Nelson, S. R., Leffler, J. C., & Hansen, B. A. (2009). *Toward a research agenda for understanding and improving the use of research evidence*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Nutley, S. M., Walter, I., & Davis, H. T. O. (2007). *Using evidence: How research can inform public services*. Bristol, UK: University of Bristol, Policy press.
- Oh, C. H., & Rich, R. F. (1996). Explaining use of information in public policymaking. *Knowledge and Policy* 9(1), 3-35.
- Palinkas, L., Holloway, I. W., Rice, E., Fuentes, D., Wu, Q., & Chamberlain, P. (2011). Social networks and implementation of evidence-based practices in public youth-serving systems. *Implementation Science* 6:113.
- Rich, R.F. (1997). Measuring knowledge utilization: Processes and outcomes. *Knowledge and Policy* 10(3),11-24.
- Shulha, L.M. & Cousins B. (1997). Evaluation use: Theory, research, and practice since 1986. *Evaluation Practice* 18(3),195-208.
- Weiss, C.H. (Ed.) (1977). *Using social research in public policy making*. Lexington Books, Lexington, MA.

מ-158-19

חוברת זו מכילה את תמצית המחקר "שימוש בממצאי מחקר במערכת לרווחת הילד והמשפחה במשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים"

למידע נוסף על המחקר [לחצו כאן](#)